

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2014» атты
IX халықаралық ғылыми конференциясы

IX Международная научная конференция
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2014»

The IX International Scientific Conference for
students and young scholars
«SCIENCE AND EDUCATION-2014»

2014 жыл 11 сәуір
11 апреля 2014 года
April 11, 2014

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2014»
атты IX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
IX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2014»**

**PROCEEDINGS
of the IX International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2014»**

2014 жыл 11 сәуір

Астана

УДК 001(063)
ББК 72
Ғ 96

Ғ 96

«Ғылым және білім – 2014» атты студенттер мен жас ғалымдардың IX Халықаралық ғылыми конференциясы = IX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2014» = The IX International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2014».
– Астана: <http://www.eni.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2014. – 5831 стр.
(қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-610-4

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001(063)
ББК 72

ISBN 978-9965-31-610-4

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық
университеті, 2014

көсемі Әлихан Бөкейхановты Мәскеуде бір бөлмелі үйде қамап ұстап, қазақ еліне жақындатпады, ақыры өлтіріп тынды. Енді-енді белсене бастаған азаматтарды репрессияға ұшыратып, атып тастады. Еліміздің азаттығын аңсап, Алаш үкіметін жақтайтын көзі ашық қауым мен байларды «бай» деп жер аударды, түрмеге жапты, азаптап өлтірді. Есенқұлды «қоғамға қауіпті элемент» деп 6 ай тексеріп, байлығынан басқа қылмыс таппаған соң, толық тәркілендіріп, Талдықорған УВД-ның ОГПУ-дің 15 март, 1929 жылы 58-10 бабымен 3 жылға Орынбор облысына жер аударды. Алаш азаматы 1932 жылы 13 қаңтарда өкпесінен суық тиіп қайтыс болды. Денесі Орынборда жерленді.

Өмір бір орнында тұрмайды, алға жылжиды. Ойлап қарасақ, біздің ұлттың тарихымызда Алаш қозғалысы, оның қайраткерлері, жалпы ұлттың өсіп-өркендеуі туралы жасық ойлар мен тұжырымдар жетерлік. Бір ғана мысал. Қазақты бай мен кедей деп бөліп, бір-біріне айдап салу, соның көрінісі емес пе. Нақтылай айтсақ, ақ патшаның да, Кеңес үкіметінің де жымсық саясаты. Өзімнің елім, жұртым деп, ішкен асын жерге қойған, сол үшін «таяқ» жеп, сотталып, жер аударылған талай байлар, тіпті соңғы кеңес басшылығының жарлығымен ақталды ғой. Қаншама құжаттары КГБ-ның мұра-ғатында шаң басып жатыр. Шынын айтсақ, «Алашпын», «халқым» деп басын құрбандыққа шалған қайраткерлердің дені, кезінде «елім» деген бай балалары, әлеуетті отбасынан шыққандар екені анық. Қараңғы кедейлер оқу оқып, білім алып, оң мен солын аңғаруға шамасы жеткен жоқ.

Тәуелсіздік алғаннан бері көше, мектеп, театр, ауыл, мекен аттары Алаш қайраткерлерінің есімімен аталып жатқаны көңіл қуантады. Өкініштісі, солармен бірге «қызыл қырандардың» ескерткіштері де қалқиып тұр. Солардың орнына мың өліп, мың тірілген қазақтың көсемдері тұрса дейсің.

Иә, «көш жүре түзелер». Естігеніміздей, қазақ тарихын қайтадан жазу туралы бетбұрыс басылыпты. Тәубе! Өлгеніміз тіріліп, өткеніміз жанар тірлік қой, бұл. Тек іс оңынан болғай... Тәуелсіздік алған жылы ұстаздық қызметімде мынандай бір оқиғаға куә болдым. Мен жетекшілік ететін сыныпқа кірсем, топ оқушы ескі саяси картаны алдарына алыпты. Көрнекі құралдар тұратын шкафтан тауыпты. Қағаздағы «Қазақ Советтік Социалистік республикасы» деп жазылған тұсты өшіріп тастап, орнына «Тәуелсіз Қазақстан Республикасы» деп жазыпты. Ойыма «сотқар» кейіпкерім Елемес түсті. Текті қазақ ұлтының ұрпағы бабалар ісін ары қарай жалғастыратынына сендім. Тәубе!

Шәкен Күмісбайұлы, жазушы, «Алаш» халықаралық әдеби сыйлығының иегері.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Қазақ /Құраст. Субханбердина Ү. А., 1998.- 560 б. (252 б.).
2. Молдабеков Ж. Тектілік-өнеге ажары //Ұлт тағылымы.- №
- 3.- 2000.-108 б. 3. Кіндігімді кескен жұрт. Астана: «Күлтегін» баспасы, 2004.-141 б. (122).
4. Елім деп соққан жүрек /Құраст. Күзембаева В.Қ. А., 2002.- 54 б.
5. Абай. Қара сөздері. – А.: Өнер, 2006.- 124 б. (34).
6. Байтұрсынов А. Ақ жол: өлеңдер мен тәржімелер /Құраст. Нұрғалиев Р. А., 1991.- 399 б

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҚАРУЛЫ КҮШТЕРІНІҢ ҚАЛЫПТАСУ ТАРИХЫ

Ракишев Р.Т.

**Ғылыми жетекші: т.ғ.д., профессор Садыков Т.С.,
Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық университеті**

Қазақстан Қарулы Күштерінің қатарында әскери қызмет атқару әрбір қазақ азаматының аса маңызды әрі құрметті міндетінің бірі болып табылады. Қарулы Күштер қатарында қызмет ету - Отанымызды қорғаудағы қасиетті борышыңды өтеу деген сөз.

Отанды қорғауды біздің елімізге шабуыл жасаған сыртқы жаулармен қарулы күрес деп қана түсінбеу керек. Біз Отанымыздың күш-қуатын нығайта отырып, оны бейбіт уақытта да қорғауға ат салысамыз.

Қазір енді Отан қорғаушылар қатарында Ұлы Отан соғысы қаһармандарының ұлдары мен немерелері тұр. Олар әкелері мен аталарының үлесіне тиген қатал сыннан өткен жоқ. Әйтсе де олар армиямыздың, халқымыздың қаһармандық дәстүрлеріне адал, Еліміз қауіпсіздігінің, бейбітшілікті қорғаудың мүдделері талап еткен, агрессия құрбандықтарына көмектесу керек болған әрбір сәтте қазақ жауынгері дүние жүзінің алдында қандай да болсын қиыншылықтарды жеңуге әзір тұратын, қалтқысыз, әрі ержүрек патриот, интернационалист ретінде көрінеді.

Қазіргі армия жауынгердің ерік-жігері мен психологиялық төзімділігіне үлкен талап қояды. Ол әскери техникаларды, оның ішінде өте күрделі әскери машиналарды, ракета комплекстері мен радио электрондық жүйелерді, атомдық сүңгуір қайықтары мен дыбыстан жылдам ұшатын әуе кемелерін шебер меңгере білуі керек. Бұл жерде жауынгердің ұйымшылдығы мен тәртіптілігі қажет. Ал әскери тәртіпті білу, оны орындауға әзір тұру - өзіңнің жеке басыңды қалыптастыру мен әскери қызметке дайындалу жолындағы маңызды қадам деген сөз.

Жаугершілік заманда қазақтардың әскери қызметінің өзіндік ерекшелігі болған. Әскери бағыныштылық – дала ережелерінің бастысы әрі маңыздысы еді, әйтсе де қазақтардың тұрақты әскері болмаған. Ал сырттан жау шапса, ру-тайпалық жасақтар дереу жиналып отырған, бұл жасақтарды ру басшысы басқарған. XV-XVII ғасырларда қазақ әскері оң қанат, сол қанат, орта тұсы ортада болып, ұрысқа түскен. Патшалы Ресей XIX ғасырдың екінші жартысында қазақ елін толық жаулап алып, оны үш әкімшілік құрамына бөліп тастады. Қазан төңкерісіне дейін, қазақтар белсене қатысқан Азамат соғысы жылдары (1918-1920 жж.) Қазақстан аумағында алғашқы полкілер және басқа да бөлімшелер құрылды. Олар азамат соғысына белсене қатысты. [1].

Ұлы Отан соғысына қазақстандықтардың қатысуы туралы айтатын болсақ, мұнда да біздің жерлестеріміз жеңіске өлшеусіз үлес қосты. Қазақстанда құрылған 20-дан аса дивизиялар мен бригадалар шексіз батылдықпен шайқасты [2].

Тәуелсіздік алған кезден бері ұлттық мемлекеттің тұғырын биіктетер мәселелер көбейді. Жарияланған егемендікті қорғау үшін, сондай-ақ, елдегі және республикадағы әскери саясатқа іс жүзінде ықпал ету үшін республикалық қорғаныс мекемесін құру объективті қажеттілікке айналды. 1991 жылы 21 тамызда Қазақстан Президентінің «Қазақ КСР-інің Қауіпсіздік кеңесін құру туралы» Жарлығы шықты. Әскери қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі Қазақстанның мемлекеттік саясатын біртіндеп жүзеге асыра отырып, 1991 жылы 25 қазанда Қазақстан Президенті «Қазақ КСР Мемлекеттік қорғаныс комитетін құру туралы» Жарлық шығарды. Мемлекеттік қорғаныс комитетінің төрағасы болып генерал-лейтенант С.Қ. Нұрмағамбетов тағайындалды.

1992 жылы 7 мамырда Қазақстан Президенті Н.Ә.Назарбаев «Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қорғаныс комитетін Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрлігі етіп қайта құру туралы», «Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерін құру туралы» және алғашқы қорғаныс министрі етіп генерал-полковник (1993 жылдың 9 мамырынан армия генералы) С.Қ.Нұрмағамбетовты тағайындау туралы жарлықтарға қол қойды. Бұл күн Қазақстанның дербес Қарулы Күштерінің құрылған күні болып қалды [3].

Республика армиясының негізгі құрамында бірнеше (оның ішінде бір танк) дивизиясы бар 40 жалпы әскери армия, авиация корпусы, радио және радиотехникалық барлау бөлімшелері, жабдықтау бөлімшелері және Байқоңыр ғарыш айлағын, Семей сынақ алаңын және Сарышағандағы, Ембідегі, Арал теңізінің Барсакелмес аралындағы сынақ алаңдарын арнайы жабдықтау бөлімдері, базалар, арсеналдар, қоймалар және басқа да бөлімдер мен мекемелер құрады. Қазақстанда барлығы 200 мыңнан астам әскери қызметшілер болды, олардың қарауында стратегиялық қарудың аталған түрлерінен басқа 1200 танк және брондалған машиналар, 1500 артиллериялық жүйе және 370 әскери ұшақ бар еді.

Бұрынғы Кеңес Армиясының аталған бірлестіктері, құрамалары және бөлімдері Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінің негізін құрады.

Тәуелсіз Қазақстан армиясын құруда қорғаныс мәселесі бойынша құқықтық негіз қалаудың маңызы зор болды. Бұл жұмысты Президент, Үкімет, Қорғаныс министрлігі белсенді әрі мақсатты түрде жүргізді. Жас республиканың Отан қорғау мәселелері жөніндегі алғашқы заңдары өз уақытында және тиісті деңгейде дайындалды. 1992 жылы 22 қыркүйектің өзінде-ақ Жоғары Кеңес "Қазақстан Республикасының Қарулы Күштері және Қорғаныс туралы" Заңды қабылдады. Төрт айдан кейін – 1993 жылы 19 қаңтарда "Жалпыға бірдей әскери міндет және әскери қызмет туралы", ал екі аптадан кейін – 1993 жылы 1 ақпанда "Әскери қызметшілердің және олардың отбасының мәртебесі әлеуметтік қорғалуы туралы" Заңдар күшіне енді. Сондай-ақ, 1993 жылы 11 ақпанда Президент бекіткен Қазақстан Республикасының алғашқы әскери доктринасы ұжымдық түрге дайындалды. Ол соғысты болдырмау, қорғаныс қуатының жеткіліктілігі, ТМД елдерімен өзара көмек одағы принциптеріне негізделді. Доктрина ережелері мемлекеттің сыртқы саяси және әскери қызметінде кеңінен пайдаланылды.

«Қазақстан Республикасының қорғанысы және Қарулы Күштері туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 4 бабы бойынша Қарулы Күштер, басқа да әскерлер мен әскери құралымдар Әскери доктринаға және Қарулы Күштерді қолдану жоспарына сәйкес қорғаныс саласындағы міндеттерді орындайды.

Қазақстан Республикасының Қарулы Күштері өзі құрылған күннен бастап Құрлықтағы әскерден, Әскери-әуе күштерінен және Әуе шабуылынан қорғаныс әскерінен тұрды. 1993 жылы 2 сәуірде Қазақстан Республикасы Президентінің «Қазақстан Республикасының әскери-теңіз Күштерін құру туралы» Жарлығы шықты. Республиканың Әскери-Теңіз Күштері құрамына 1- рангілі капитан Исламовтың басшылығымен алғашқы болып кірген 8 теңіз офицері басты база ретінде Ақтау портын таңдап алды. 1-рангілі капитан Р.А. Қомратов әскери-теңіз базасының командирі, кейінірек Әскери-Теңіз күштерінің қолбасшысы болып тағайындалып, тұңғыш қазақ контр-адмиралы болды.

1997 жылы 17 қарашада Президент Жарлығымен Қазақстан Республикасының Қарулы Күштері үш жақты құрылымға ауыстырылды Жалпы әскери күштер (оған Құрлықтағы әскер және Жедел қимыл күштері енді), Әуе қорғанысы күштері (Әскери-әуе күштері мен Әуе шабуылынан қорғаныс күштері біріктірілді) және Мемлекеттік шекараны қорғау күштері (олар Шекара әскерлерінің заставалары мен бөлімдерінен, Қазақстан Республикасының Әскери-Теңіз күштерінің кемелері мен жағалау қызметінен тұрады). Сонымен бір уақытта Бас штаб Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің Бас Штабы болып қайта құрылды [4].

Көп өтпей, алайда, Шекара әскерлерінің Қорғаныс министрлігіне бағынуының негізсіздігі айқын болып, 1999 жылдың 2 шілдесінен бастап олар Ұлттық қауіпсіздік комитетінің қарамағына қайтарылды.

Айбынды армиямыздың бейбітшілік туын желбіреткен жауынгерлері Тәуелсіз елімізді, кең-байтақ жерімізді, айдын шалқар көлімізді көзінің қарашығындай қорғап тұр, қорғай береді де. Осыдан жиырма жыл бұрын тұсауын кескен Қарулы Күштеріміздің бүгінде қанаты қатайып, бұғанасы бекіді. Осы уақытта, Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінің құрылымына келесі әскерлер мен органдар кіреді.

ҚҰРЛЫҚ ӘСКЕРЛЕРІ

1993 жылғы 9 сәуірдегі «Қазақстан Республикасының қорғанысы және Қарулы Күштері туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 12 бабына сәйкес Құрлық әскерлері мыналардан тұрады:

- әскери басқару органдары;
- өңірлік қолбасшылықтар;
- әскер тектері;
- арнайы әскерлер;
- тыл;
- оқу және резервтегі бөлімдерден тұрады.

Аэроұтқыр әскерлері

Аэроұтқыр әскерлері – ел Қарулы Күштері Жоғарғы Бас қолбасшысының резерві.

Олар:

- әскери-саяси жағдайлардың күрт өзгеруі кезіндегі дағдарысты жедел шешуге;
- мемлекеттің ұлттық мүддесін қорғау мақсатында кенеттен туындаған жағдайларды орындауға және операция бағытына әскерлерді топтастыруды нығайтуға арналған.

Елде және сырт жерлерде де бейбітшілік пен тұрақтылықты қолдау мақсатындағы Қазақстан Республикасының халықаралық міндеттерін орындауға қатыса алады. Бейбіт және соғыс жағдайында қауіп төнген бағыттар мен аудандарға шұғыл жетуге және кенеттен туындаған тапсырмаларды орындауға әрдайым дайын тұрады. Олардың құрамына десантты-шабуылдаушы бөлімшелер, бөлімдер мен құрамалар, сондай-ақ арнайы бөлімдер, тыл және техникалық қамтамасыз ету бөлімдері кіреді [5].

Ракета әскерлері және артиллерия

Ракета әскерлері және артиллерия Қазақстан Республикасы Президентінің 2003 жылғы 7 мамырдағы Жарлығымен Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің дербес әскер тегі ретінде құрылды. Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрінің 2009 жылғы 21 сәуірдегі директивасы негізінде Ракета әскерлері және артиллерия жаңадан құрылған Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері Құрлық әскерлерінің құрамына кірді.

Қазіргі таңда Ракета әскерлері және артиллерия заманауи зеңбіректі, келте зеңбіректі, реактивті, танкіге қарсы артиллериямен, минаатқыштармен, сондай-ақ артиллериялық барлау және басқару құралдарымен жабдықталған. Ракета әскерлері және артиллерия қару-жарағында жоғары дәлдікті ракеталық кешендер бар.

2000 жылы 7 тамыздағы ел президентінің нұсқауымен Жаңа әскери-әкімшілік құрылым – әскери округтер құру басталды. Қазіргі кезде округтерде құрамалар мен бөлімдерді толықтыру, оларды орналастыру жұмыстары аяқталуда, гарнизондар ретке келтірілуде, барлық керек жарақпен қамтамасыз ету жолға қойылуда, облыстық және жергілікті өкімет органдарымен байланыс орнатылуда.

Өңірлік қолбасшылықтар

«**Астана**» өңірлік қолбасшылығы 2003 жылы құрылған. Ақмола, Қарағанды, Қостанай және Солтүстік-Қазақстан облыстары әкімшілік шекараларында орналасқан. Қолбасшылықтың штабы Қарағанды қаласында орналасқан. Өңірлік қолбасшылық құрамына орталық бағыныштағы және Әуе қорғаныс күштерінің бөлімдерінен басқа шекаралық шектегі әскери бөлімдер кіреді. «Астана» өңірлік қолбасшылығы - Қарулы күштері Жоғарғы Бас қолбасшысының резерві.

«**Шығыс**» өңірлік қолбасшылығы 2003 жылы құрылған. Шығыс Қазақстан және Павлодар облыстарының әкімшілік шекараларында орналасқан. Қолбасшылық штабы Семей қаласында орналасқан. Өңірлік қолбасшылық құрамына орталық бағыныштағы және Әуе қорғаныс күштерінің бөлімдерінен басқа шекаралық шектегі әскери бөлімдер кіреді. Басты міндеті – мемлекеттің шығыс шебіндегі қауіпсіздікті қамтамасыз ету.

«**Батыс**» өңірлік қолбасшылығы 2003 жылы құрылған. Батыс-Қазақстан, Ақтөбе, Атырау және Маңғыстау облыстарының әкімшілік шекараларында орналасқан. Қолбасшылықтың штабы Атырау қаласында орналасқан. Өңірлік қолбасшылық құрамына орталық бағыныштағы және Әуе қорғаныс күштерінің бөлімдерінен басқа шекаралық шектегі әскери бөлімдер кіреді. Өңірлік қолбасшылықтың басты міндеті – мемлекет шекарасының қауіпсіздігін, шекара тұтастығы, егемендігін толық қамтамасыз ету және Каспий теңізі секторында Қазақстан Республикасының экономикалық мүддесін қорғау.

«**Оңтүстік**» өңірлік қолбасшылығы 2003 жылы құрылған. Алматы, Жамбыл, Оңтүстік-Қазақстан және Қызылорда облысында әкімшілік тұрғыда шекараландырылған. Штаб қолбасшылығы Тараз қаласында орналасқан. Өңірлік қолбасшылық құрамына орталық бағыныштағы және Әуе қорғаныс күштерінің бөлімдерінен басқа шекаралық шектегі әскери

бөлімдер кіреді. «Оңтүстік» өңірлік қолбасшылығының басты міндеті – Оңтүстік-шығыс аймағында қауіпсіздікті қамтамасыз ету.

ӘУЕ ҚОРҒАНЫСЫ КҮШТЕРІ

Қазақстан Республикасы Президентінің «Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерін реформалау жөніндегі бұдан былайғы шаралар туралы» 1997 жылғы 17 қарашадағы № 3761 Жарлығын және Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрінің 1998 жылғы 1 сәуірдегі директивасын орындау үшін, Қазақстан Республикасының қорғаныс қабілетін нығайту мақсатымен 1998 жылғы 1 маусымда Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің Әуе қорғанысы күштері құрылды [5].

«Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері Әуе қорғанысы күштерінің құрылған күнін белгілеу туралы» Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері Әуе қорғанысы күштері бас қолбасшысының 2008 жылғы 17 сәуірдегі № 146 бұйрығымен Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері Әуе қорғанысы күштерінің құрылған күні – 18 тамыз болып белгіленді. Әуе қорғанысы күштерінің негізгі тапсырмалары:

- Қазақстан Республикасының әуе шебін қорғауды қамтамасыз ету;
- мемлекеттік, әкімшілік және әскери объектілерді әуе шабуылынан қорғау;
- ҚР ҚК басқа да түрлері мен тектерін авиациялық қолдау жөніндегі жауынгерлік міндеттерді орындау.

Әуе қорғанысы күштерінің құрамына:

- әскери әуе күштері;
- әуе шабуылына қарсы қорғаныс әскерлері;
- әуе қозғалысын басқару органдары кіреді.

ӘСКЕРИ ТЕҢІЗ КҮШТЕРІ

Қазақстан Республикасы Президентінің 2003 жылғы 7 мамырдағы № 1085 «Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің құрылымын одан әрі жетілдіру бойынша шаралар туралы» Жарлығымен Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің Әскери-теңіз күштері құрылды. Әскери-теңіз күштерінің негізгі мақсаты – Каспий теңізінің қазақстандық секторында Қазақстан Республикасының мемлекеттік шекарасын, аумақтық тұтастығын, егемендігі мен экономикалық мүдделерін қорғау.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҚАРУЛЫ КҮШТЕРІНІҢ ТЫЛЫ

Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің Тылы Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің құрамдас бөлігі және ел экономикасы мен әскерлерді байланыстырушы буын болып табылады. Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің Тылы:

- Ауыл шаруашылығы мен өндірістен МС және тыл техникаларының қорын алу, оларды сақтау және әскерлерді қамтамасыз ету;
- Транспорт құралдары мен бағыттарын әзірлеу, пайдалану, техникалық бүркемелеу және қалпына келтіру;
- Авиация және Әскери-теңіз күштерін орналастыруды қамтамасыз ету;
- МС барлық түрлерін тасымалдау және басқа да жедел, жарақтандыру әскери тасымал түрлерін қамтамасыз ету;
- Ветеринарлық-санитарлық және тыл қызметі шараларын өткізу;
- Қарулы Күштердің жеке құрамын шаруашылық-тұрмыстық қамтамасыз етуге арналған.

Арнайы әскерлер

Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің Арнайы әскерлері Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінде инженерлік қамтамасыз етуді, радиациялық, химиялық, биологиялық қорғауды ұйымдастыруға арналған. Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің арнайы әскерлерінің құрамына:

- инженерлік әскерлер басқармасы;
- радиациялық, химиялық, биологиялық қорғау әскерлерінің басқармасы;
- радиоэлектрондық күрес басқармасы кіреді.

Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінің құрылымына әскери оқу орындары да кіреді. Заманауи армия құру – бұл тек техника мен қару-жаракты жетілдіру емес, сонымен бірге бірінші кезекте кәсіби армияның негізі болып саналатын жаңа әскери буынды тәрбиелеу. 1996-2005 жылдар аралығында әскери білім беру жүйесінің негізі қаланды. Республикада бірнеше әскери оқу орындары ашылды. Олар: Ұлттық қорғаныс университеті, Құрлық әскерлерінің Әскери институты, Әуе қорғанысы күштерінің Әскери институты, Радиоэлектроника және байланыс әскери инженерлік институты, Әскери-теңіз институты, Шет тілдері әскери институты. Жұмылдыру резервін толықтыру мақсатында азаматтық оқу орындарында запастағы офицерлер даярлау үшін әскери кафедралар ашылды.

ЖЕРГІЛІКТІ ӘСКЕРИ БАСҚАРУ ОРГАНДАРЫ

Қазақстан Республикасы Президентінің 2003 жылғы 7 мамырдағы № 1085 Жарлығына сәйкес облыстық әскери комиссариаттар қорғаныс істері жөніндегі департамент, аудандық және қалалық әскери комиссариаттар қорғаныс істері жөніндегі бөлімдер мен басқармалар болып қайта құрылды.

Қазақстан Республикасы Президентінің жоғарыда аталған Жарлығын орындау мақсатында Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2003 жылғы 6 тамыздағы № 758 қаулысы және Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрінің 2004 жылғы 5 наурыздағы № 1/14/1/870 директивасымен облыстық әскери комиссариаттар қорғаныс істері жөніндегі департаменттер, аудандық және қалалық әскери комиссариаттар қорғаныс істері жөніндегі бөлімдер мен басқармалар болып қайта құрылды.

Жергілікті әскери басқару органдары – бұл Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысымен құрылған Қазақстан Республикасы облыстарының, қалалары мен аудандарының аумағында Қазақстан Республикасының Конституциясы және басқа да нормативтік құқықтық актілерінің нормаларын жүзеге асыруды қамтамасыз ететін әскери басқару органдарының жүйесі. Жергілікті әскери басқару органдары әкімшілік-аумақтық шекара бірілігі көлемінде құрылады.

Әдебиет:

1. Аманжолов К. Қазақстанның әскери тарихы (Б.з.д. VI ғасырдан бүгінгі күнге дейін): Оқу құралы / К.Аманжолов, А.Б.Тасболатов. – Алматы: Білім, 1999. – 315 б.
2. Аманжолов К. Жауынгерлік туы астында. Алматы, 1991. – Б. 7-15.
3. Назарбаев Н.А. Стратегия становления и развития суверенного Казахстана. – РГЖИ «Дәуір». – Алматы, 1992 г.
4. Назарбаев Н. Әскеріміздің мәртебесі арта берсін!: [Қазақстан Қарулы күштеріне - 5 жыл] // Егемен Қазақстан. – 1997. – 7 мамыр. – Б.1
5. Аманжолов К. Қазақстанның қарулы күштері және оның түрлері // Қазақ тарихы. – 1999. – №3. – Б. 14-19.
6. <http://www.mod.gov.kz> Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрлігінің ресми сайты

ВОЕННАЯ КУЛЬТУРА КАЗАХОВ-КОЧЕВНИКОВ В НАРРАТИВАХ ОФИЦЕРОВ ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБА

Решетова Мария Всеволодовна

mashareshetova@mail.ru

студентка Евразийского Национального университета

им. Л. Н. Гумилева, Астана, Казахстан

Научный руководитель – С. И. Ковальская

Научное изучение Казахстана российскими исследователями началось еще в XVIII веке. Первоначально они носили бессистемный характер. Планомерных исследований не предпринималось. Одну из групп исследователей составляли военные. В большинстве своем